

Eduskunnan ympäristövaliokunta 20.10.2022

Asia: Hallituksen esitys laiksi jätelain muuttamisesta HE 141/2022 vp

Kiitämme mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Pakkausten tuottajan määritelmän muuttaminen

Tuemme esitystä pakkausten tuottajavastuun piiriin kuluviin yritysten miljoonan euron liikevaihtorajan poistamisesta vuoden 2024 alusta lähtien. Liikevaihtorajan poistaminen edistää yritysten tasapuolista kohtelua.

Pakkausten tuottajan määritelmään ehdotetut muutokset edellyttävät entistä tarkempaa tietoa tuottajavastuun hoitamisesta tuotteen koko myyntiketjun eri vaiheissa. Tuemme jätelain 55 §:ään ehdotettua jakelijalle ja muulle yritykselle sekä julkiselle tuottajavastuun alaisia tuotteita hankkivalle hankintayksikölle lisättävää velvollisuutta varmistaa näiden tuotteiden tuottajan kuuluminen tuottajarekisteriin. Ehdotus edistää vapaamatkustajavalvontaa ja auttaa varmistamaan tuottajavastuun hoitamisen koko tuotekokonaisuuden, ei vain jonkin osan osalta. Esimerkki tuottajavastuunalaisesta tuotekokonaisuudesta: elektroniikkalaitte, paristot ja pakkausmateriaalit.

Tuottajien kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista

Kertakäyttömuovidirektiivin (SUP-direktiivi) toimeenpano laajentaa pakkausten tuottajavastuuta ja tuo tuottajille merkittäviä lisäkustannuksia. HE:n perustelumuistion mukaan ympäristöministeriö asettaa seurantaryhmän, jonka tehtävänä on seurata ja ohjata SUP-tuotteiden tuottajille asetetun kustannusvastuun toteutumista.

HE:n 48 b §:n mukaan kunnat ilmoittaisivat roskien keräys- ja siivouskustannuksensa vuosittain toukokuun loppuun mennessä Pirkanmaan ELY-keskukselle, joka päättäisi ilmoitusten perusteella tuottajien maksamista korvauksista kunnille.

SUP-direktiivi (8 artikla kohta 4) edellyttää, että tuottajien kustannusvastuulle siirtyvät kuntien jätehuolto- ja siivoustoimet toteutetaan kustannustehokkaasti ja että kustannukset vahvistetaan toimijoiden kesken avoimella tavalla. Kustannustehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi on välttämätöntä, että tuottajien, kuntien ja viranomaisten edustajista muodostuvalle, ympäristöministeriön asettamalle, seurantaryhmälle annetaan tehtäväksi ohjeistaa ja tehdä suosituksia jätehuolto- ja siivoustoimien tehokkaasta toteuttamisesta kunnissa. Seurantaryhmän ohjeiden ja suositusten noudattamisen tulisi olla kunnille korvausten saamisen edellytys. Seurantaryhmälle tulee antaa myös mahdollisuus tarvittaessa järjestää kuntien toimintojen auditointi tältä osin.

Valvonta

Pakkausten tuottajavastuun kustannusten jatkuvasti kasvaessa on tärkeää, että tuottajavastuun valvonta resursoidaan riittävällä tavalla, jotta sitä voidaan toteuttaa suunnitelmallisesti ja tehokkaasti. Vapaamatkustajien, eli tuottajayhteisöön liittymättömien yritysten tuottajavastuumaksut päätyvät järjestelmään liittyneiden yritysten maksettaviksi vääristäen kilpailutilannetta.

Suomen ulkopuolelta tapahtuva etämyynti käyttäjille Suomessa tuli tuottajavastuun piiriin heinäkuussa 2021. Tuemme HE:n lisäystä (25 §) siitä, että tulli valvoo yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa tuottajavastuun piiriin kuuluvien tuotteiden etäkauppaa. Perustelumuistion mukaisesti tulli voisi esimerkiksi toimittaa Pirkanmaan ELY-keskukselle tietoja Suomeen etäkaupalla tuotteita myyvistä yrityksistä.

Lopuksi

HE:llä ja jätelain nojalla annettavilla asetuksilla pannaan täytäntöön SUP-direktiivin vaatimuksia. Haluamme lopuksi kiinnittää huomiota siihen, että kyseisen direktiivin ja sen toimeenpanon valmistelu EU-tasolla on esimerkki epäonnistuneesta sääntelystä. Pikaisella aikataululla vuonna 2019 julkaistu direktiivi on jo tähän mennessä aiheuttanut runsaasti epätietoisuutta ja väärinymmärryksiä alan toimijoiden keskuudessa. Epäloogisuudet direktiivin sisällössä ja tulkinnoissa edesauttavat virheellistä raportointia ja pahimmillaan kasvattavat järjestelmän vapaamatkustajien määrää. Myös jatkossa direktiivin toimeenpano teettää lisätyötä viranomaisten lisäksi mm. tuottajayhteisöille ja toimialajärjestöille sekä niiden yhteistyökumppaneille, kun tehdään tulkintoja siitä, mitkä tuotteet kuuluvat direktiivin soveltamisalaan ja mille tuotteille kohdistetaan kuntien yleisten alueiden roskaantumiskustannuksia.

Roskaantumiseen liittyy vahvasti kansalaisten vastuu huolehtia aiheuttamiensa jätteiden asianmukaisesta käsittelystä. Tietoisuus siitä, että tuottajat sisällyttävät maksamansa roskaantumisen siivouskustannukset tuotteiden hintaan voi pahimmillaan lisätä roskaamista, koska siivoaminen mielletään kuuluvan palveluun. Suomessakin olisi tarpeellista tarkastella nykyisen roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetyn 100 euron rikesakon käyttöönoton edellytyksiä.

Kunnioittavasti,

Pekka Tommola
Toimitusjohtaja
Suomen Pakkaustuottajat Oy